

Kirkkotaidetta alttarilla

Historiallisen sanomalehtikirjaston avautuminen 1930-luvun lehtiin tuo näkyville monenlaisia yllätystietoja. Yksi johannekselainen yllätys tuli vastaan Karjala-lehdestä kesältä 1938.

Uutisartikkelissa 7.8.1938 kerrottiin Johanneksen kirkon 50-vuotisjuhlasta ja sitä edeltäneistä uudistustoimista. Lehdessämmekin on niistä todettu ulkoiset ja sisäiset rakennustyöt ja viimeksi urkujen huolto sekä äänialan muutostyöt. Vähän eri näkökulmasta on aikanaan jo kerrottu Nobel-perikunnan lahjoittaneen juhlivalle seurakunnalle messukasukan ja seurakuntalaisilta on saatu toinenkin messukasukka, molemmat Suomen Käsityön Ystävien valmistamia. Messukasukat vihittiin

jumalanpalveluskäyttöön samalla, kun kirkko ja urut vihittiin uudistettuina käyttöön. Nobel-perikunnalta oli saatu noin 6000 markan arvoinen valkoinen kasukka ja seurakuntalaisten lahjoitusvaroin noin 3000 markan arvoinen vihreäsävyinen kasukka. Karjala-lehden yllätystieto oli se, että seurakunta oli muutenkin uusinnut kirkkotekstiilit, esimerkiksi näkyvän ja siten hyvin tärkeän alttarivaatteen. Niiden suunnittelijaksi todettiin tekstiilitaiteilija **Martta Taipale**.

Kuva kirkon alttarille. Alttarivaatteen enkelisymbolikuvio näkyy oikealla ja osittain myös vasemmalla, keskelle jää tilaa samalle tai toiselle kuviolle. Kuva: Johannes-Seuran arkisto.

Kirkollisia taidekudontatöitä

Samoin kudoksia, ryijyjä, mattoja, verhoja, liinoja ym. kudoksia

MARTTA TAIPALE

Pakinkylä (Helsinki). Puh. 77 046

Tekstiilitaiteilija Martta Taipale omassa elementissään eli pirtalankojen takana. Kuvaajaksi todettu M. Meriläinen, kuva Oili Mäen kokoomateoksesta Taide ja työ – savi lanka lasi suomalaisen taiteilijan kädessä (julkaistu 1954).

Martta Taipaleen kuvakudos Ornamon vuosikirjasta 1933.

Tekstiilitaiteilija Martta Taipale

Hänen nimensä ei ole tullut esiin missään johannekselaisessa yhteydessä, mutta on kyse kansainvälisestäkin palkitusta tekstiilitaiteilijasta, joka ansaitsee tulla esitellyksi.

Martta Taipale (1893-1966) kävi 1920-luvulla Taideteollisen keskuskoulun sekä Wetterhoffin kotiteollisuusopiston. Hän teki opintomatkoja Yhdysvaltoihin, Pohjoismaihin ja Keski-Eurooppaan. Hän sisusti julkisia ja yksityisiä tiloja ja erikoistui kuvakudoksiin, perusti myös oman taidekutomon.

Kuvakudoksia oli esillä muun muassa Maaailmannäyttelyssä San Franciscossa 1939. Näyttelypalkintoja Martta Taipale sai Milanossa 1933, Brysselissä 1935 ja kultaa Pariisissa 1937. Hänen kansainvälinen tasokkuutensa huomattiin varsinkin Yhdysvalloissa ja hänet kutsuttiin 1953 eli kuusikymppisenä taidekudonnan opettajaksi New Jerseyhyn. Tuo vaihe ja vaikutus lahjakkaiden taiteilijoiden kehitykseen oli merkittävä. Martta Taipaleen omia töitä hankittiin esimerkiksi New Yorkiin Museum of Modern Artin kokoelmiin. Hän palasi vielä Suomeen ja on haudattu Helsinkiin Malmin hautausmaalle.

Miksi Martta Taipale aikanaan valittiin Johanneksen kirkkotekstiilien uudistajaksi, ei ole tarkemmin tiedossa. Hänen suunnittelemistaan ja valmistamista kirkkotekstiileistä on tietojälkeä hyvin niukasti eli niitä kaikesta päätellen on varsin vähän. Hänellä kuitenkin oli 1930-luvulla selvä tavoite suuntautua vahvemmin kirkkotekstiileihin – niin on todettu ja siitä kertovat suorat ilmoitukset joissa kirkolliset taidekudontatyöt ovat pääotsikkoina. On mahdollista, että johannekselaisille on riittänyt sopiva ilmoitus oikeaan aikaan. On myös mahdollista, että taustalta löytyisi henkilöyhteyksiä. Seurakunta on epäilemättä saanut omaleimaisen ja uudistavan taiteilijan tekstiilien toteutukseen.

Millaiset kirkkotekstiilit Martta Taipale toimitti Johanneksen kirkkoon? Sitä emme ole tiedneet, sillä sellaisia kuvia ei ole osattu etsiä eikä vastaan ole tullut esimerkiksi alttarivaatetta koskevia sanallisia kuvauksia tai nimenomaan sitä koskevia valokuvia. **Jalmari Lankisen** kirkkokuvassa kesältä 1936 tai -37 näitä tekstiilejä ei vielä näy, mutta tarve on nähtävissä. Onneksi Johannes-Seuran laaja kuva-arkisto antaa kysymykseen ainakin osittaisen vastauksen, kun sitä on käyty läpi tämän lehti uutisen perusteella. Näemme Johanneksen papit uusissa messukasukoissaan suorittamassa alttaripalvelusta. Kuva on siis selkeästi uusitun kirkon ajalta. Siinä erottuu alttarivaatteen oikean reunan kuvio ja vastaavia muotoja vasemmassa reunassa. On helppo kuvitella sama enkelisymboli myös alttarivaatteen keskiosaan. Tähän tietoon on toistaiseksi tyytyminen.

Kirkkotekstiileille arvo, joka niille kuuluisi

Alttarivaatteen ja muiden tekstiilien palvelusaika Johanneksessa jäi valitettavan lyhyeksi. Niitä ei ilmeisesti ole pelastettu turvaan samassa yhteydessä, kun ehtoollisvälineistöä ja kolehtihaaveja on toimitettu pois sodan jaloista. Kirkkotekstiileille ei ole osattu antaa sitä arvoa, mikä niille kuuluisi ilman erityistä suunnittelijatietoakin. Jos kuitenkin johannekselaisilla on vielä hallussaan kuvia tai muita tietoja, jotka valaisevat tätä aihetta, ottakaa oitis yhteyttä. Olemme halunneet nostaa teeman esiin lähestyvän pääsiäisen johdosta, huomionosoituksena hienolle suomalaiselle tekstiilitaiteelle ja tässä tapauksessa huomionosoituksena meille uudella tavalla läheiselle tekstiilitaiteilija Martta Taipaleelle.

– Marjatta Haltia ja Hannu Rastas –

Johannes-Seura ry:n sääntömääräinen kevätkokous Johannes-Seuran toimistolla, Myllytie 1, 21500 Piikkiö lauantaina 24.4.2021 klo 13.00

Käsitellään sääntöjen 9 §:ssä mainitut asiat.

Koronatilanteesta johtuen noudatamme yleisiä rajoituksia sekä käytämme useita osallistumismahdollisuuksia, joista on lähempiä tietoja oheisessa tiedotteessa ja seuran kotisivulla www.johannes.fi.

– Johtokunta –

Kevätkokous etäyhteyksin

Oheisessa kokouskutsussa on todettu, että seuran kevätkokous pidetään 24.4.2021 erityisjärjestelyin.

Kokoukseen suositellaan osallistuttavan ensisijaisesti tietokoneella Teams-yhteyttä käyttäen ja ilmoittautuneille toimitetaan sähköpostilla 20.4. jälkeen osallistumisl linkki. Seuran jäsen saa käyttää sähköiseen osallistumiseen teknistä avustajaa (esim. lähiomainen tai muu hänen valitsema avustaja). Etäosallistuminen on tehty väliaikaisella lailla

mahdolliseksi, vaikka seuran säännöissä ei ole siitä mainintaa. Kokoukseen tulee ilmoittautua seuran sihteerin sähköpostiin soilemarja@gmail.com 20.4. mennessä.

Kokousvirkailijoiden lisäksi kokoukseen voi osallistua seuran toimistolla enintään 7 henkilöä ja heidän tulee ilmoittautua seuran sihteerille **Soile Suomi** p. 050 342 7600. Kokouspaikalle saapuvat otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä. Tarkka henkilömäärä riippuu myös kokousajankohtana voimassa olevista kokoontumismääräyksistä.

TÄS LEHES:

Vesillä monin tavoin

s. 4

Muistojen välittäjiä

s. 5

Sukusykkyrää setvimässä

s. 6-7

Kevätalven tunnelmia

s. 7-8

Päätoimittajan kynästä

Johannekselaisen päätoimittaja **Hannu Rastas**

Pienestä kiinni

Etusivulla kerrottu tekstiilitiedon metsästys lähti liikkeelle todella pienestä yksityiskohdasta. Vain yksi lehti maakunnassa tai koko maassa ja vain yhden kerran totesi Johanneksen seurakunnan kirkkotekstiliien uusimisen ja totesi tekijän. Näin syntyi mahdollisuus jäljittää alansa ja aikansa osajaa sekä uudistajaakin Martta Taipaletta. Kaikkea ei varmastikaan saatu esiin ja piiloon jäi myös alttarivaatteen kokonaiskuva. Lähelle silti päästiin ja johannekselaiseen tiedon kudokseen saatiin uusia värikkäitä lankoja. Todisteeksi alla Taipaleen kuvakudos hieman myöhemmiltä vuosilta.

Kirjoituksia ajasta

Aika on siitä soma raaka-aine, että sitä kuluttaessa virtaa tilalle uutta kulutettavaa. Ainakin aikansa. Ajatuksiakin se näyttää hersyttävän tehokkaasti ja saamme lukea monenlaisia mietteitä taikka suorastaan viisauksia ajan käytöstä. Tällaisen palstan tila on siinä määrin rajallinen, että kovin monisanaisia esimerkkejä ei voi poimia näytteille. Onneksi löytyy taitavia sanan käyttäjiä ja otetaan sieltä yhteistä ajatuksen voimaa. Olen ennenkin tilanteen sattuessa lainannut Lauri Viitaa, jonka runoratsu ei tarvinnut täysiä sivuja. Perillä oltiin parilla loikalla. Hänen ajatuksiaan ajan kulusta:

Ei pidetä kiirettä, istutaan.
Ei hätäillä, annetaan mennä;
ei maata somemmin ainoakaan
satelliitti lennä.

Vaikkemme kiirettä pitäisikään, aika tuntuu sitä pitävän meidänkin puolestamme. Muilla mailla Samuel Beckett julkaisi opuksen, jonka nimi suomennettuna oli: Huonosti nähty huonosti sanottu. Otsikosta välittämättä hän tiivistä tutun tilanteen sanoihin ”Tuskin päivä on noussut kun jo laskeutuu”.

Kotimainen vanha kansa on ollut samoilla ajan apajilla. Sanontoja on syntynyt ja jäänyt käyttöön. Jos valmista ei ole oikein tullut tai edes puolivalmista, niin ohi vilahtaneeseen aikaanhan sitä on sopinut peilata:

Aika kuluu aatellessa, päivä päätä käännellessä.

Eikä Johanneksessa ole oltu toimettomia, ainakaan ajattelun suhteen. Sieltä koottujen sanontojen kokoelma on juuri julkaistu ja esittelyyn voi tutustua tarkemmin takasivulta, itse kirjaseenkin kannattaa tutustua. Paikallinen ajattelija, nimetön sellainen, on oman aikamietteensä pukeutunut muotoon:

Koha saap päivän iltaa ja hengen huomisee.

Näin siis Johanneksessa. Tuosta voisi saada kovin vaatimattoman vaikutelman, mutta sanontojen takaa löytyy myös paljon intoa ja ahkeruutta tai sitten vain runsaasti sanomisen halua. Kumpaan lajiin liittyyne toteamus yhden nimeltä mainitun kylän laulavasta kööristä, jossa oli ”viisi miestä ja seitsemän ääntä”. Kannattaa selvittää, osuuko tuo määräitys oman suvun suuntaan vai naapurikylään.

Hyvää kevättalven aikaa!

Aineiston toimittaminen

Aineiston toimittamiseen on käytettävissä useita eri vaihtoehtoja. Mieluiten otamme vastaan valmiiksi sähköiseen muotoon tehtyä aineistoa eli sähköpostilla toimitettua, mutta kaikki perinteiset menettelytavat ovat edelleen myös käytössä. Sähköpostilla aineiston voi lähettää osoitteeseen hannu.rastas@dlc.fi tai johanneseura@elisanet.fi. Muussa muodossa olevat aineistot Johannes-Seuran toimistoon Kaarinan Piikkiössä, osoite: **Johannekselainen**, Toimitus, Myllytie 1, 21500 PIIKKIÖ.

Pyydämme toimittamaan aineiston seuraavasti:

Huhtikuun numeroon aineisto viimeistään 24.3. (painopv 13.4.).

Lehti lähtee jakeluun suoraan kirjapainosta. Jos aineiston toimittamisesta on kysyttävää tai ilmenee häiriöitä jakeluaikataulussa, ottakaa yhteyttä lehtitoimikunnan jäseniin.

– Lehtitoimikunta –

Kuolleita

Liisa Lumikki Keppola o.s. Loikas kuoli 28.1.2021 Liedossa. Hän oli syntynyt 28.12.1930 Johanneksessa. Kaipauksella muistavat Outi-Kaisa ja Markku, Juha-Pekka ja Vappu, siskot ja veljet perheineen sekä muut sukulaiset ja ystävät. Siunaus toimitettu.

Rakas puoliso, isä ja vaari

Paavo Veikko Hörkkö

* 3.2.1927 Johannes Koskijärvi
† 24.12.2020 Kaarina

Hiljeni askel, sydän uupui
Herramme näki ja luokseen kutsui.

Nyt Karjalan kunnailta alkanut tie
ikäikäisen istuimen luokse vie.
Meille muistot jäävät ja kiitollisuus
Luojan suuruutta soikoon sun virstesi uus.

Rakkaudella ja kaipauksella muistaen
**Elvi
Hannu, Päivi, Emmi ja Ville
Juha, Anne ja Jari
sukulaiset ja ystävät**

Siunattu läheisten läsnä ollessa. Lämmin kiitos osanotosta.
Kiitos kotisairaalan henkilökunnalle Paavon hyvästä hoidosta.
Muistotilaisuus myöhemmin koronatilanteen salliessa.

Hartauskirjoitus

Heli S.

Pääsiäisen aikaa

Pääsiäinen on iankaiken ollut kristikunnassa vuoden suurin juhla. Jeesuksen kuolema ja ennen kaikkea ylösnouseminen kuolleista ovat muuttaneet maailmaa. Velihoisuus opetuslapset saivat rohkeuden lähtä kaikkeen maailmaan julistamaan uutta rakkauden sanomaa. Me kristityt valitettavasti emme ole useinkaan noudattaneet Jeesuksen rakkaudellisia opetuksia. Mitä pääsiäisenä tapahtui? Tapahtui sitä, että Jumala lähetti Poikansa maan päälle elämään ja kuolemaan, mutta myös nousemaan kolmantena päivänä kuolleista pelastaakseen meidät syntiset ihmiset, jotka emme kykene itseämme pelastamaan.

Jeesuksen haudan suuta peittänyt kivi oli vieritetty pois. Ei siksi, että Jeesus olisi päässyt ulos haudasta, sillä hän oli jo ylösnoussut. Se vieritettiin siksi, että naiset ja opetuslapset näkisivät sisälle hautaan ja huomaisivat sen tyhjäksi. Myös haudalle lähetetyt vartijat näkivät kaiken, eivät vain Jeesuksen ystävät. Opetuslapset uskoivat mahdollittoman tapahtuneet. Jeesus oli kuollut, mutta nyt hän eli. Heille valkeni, että kaikki mitä Jeesus oli sanonut ja kertonut tehtävästään sai nyt uuden näkökulman. Toivottomuus ja kuolemanpelko oli poispyyhkäisty, uusi toivo oli täyttänyt heidän mielensä.

Ihmisen mieltä taitaa painaa eniten kuolemanpelko. Se varjostaa elämäämme. Kuolemanpelko voi ajaa tarkkailemaan jokaista särkyä ja kipupistettä kehossa. Jeesuksen ylösnousemus on aikaansaanut sen, ettei kuolemalla ole viimeistä sanaa. Pääsiäinen opettaa meille, että hautaamisen jälkeenkin on elämää. Jeesuksen kuolleista nousemisen ansiosta mekin saamme katsoa tulevaisuuteen luottavaisesti: kuolema on vain siirtymistä tästä maailmasta ikuisuuteen, ei muuta. Mitä tapahtuu Jumalan lapselle hänen kuollessaan, on varmaa: hän siirtyy Jumalan luokse, taivaan iloon. Täällä maan päällä vaikkapa jääkiekkopelin lopputulos on usein epävarma loppuvihellykseen asti, mutta Jumalan lapsen ei tarvitse olla epävarmuudessa. Kaikki on jo nyt valmiina, kaikki on hyvin!

Aurinkoista kevättä!
– **Veikko Sailola** –
Vahdon kappalainen

Mauno Aleksander Muuriaisniemi, syntynyt 16.04.1936 Villinsaaressa Johanneksessa. Kuollut Lahdessa 2. 2. 2021. Kaipamaan jäävät vaimo, lapset, lapsenlapset, sisko ja muut lähiomaiset.

Rakkaamme

Laila Hellevi Hörkkö

o.s. Anttola

s. 22.4.1934 Vahviala
k. 23.1.2021 Vantaa

*Kaikk' on niin hiljaa mun ympärilläin,
kaikk' on niin hellää ja hyvää.
Kukat suuret mun aukeevat sydämessään
ja tuoksuvat rauhaa syvää.*
(Eino Leino)

**Leena, Jukka, Alexandra, Sannamari,
Frank ja Pirjo**

Sukulaiset ja ystävät

Siunaus on toimitettu läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.
Muistotilaisuus järjestetään myöhemmin.

Merkkipäiviä

98 vuotta

20.2.2021 **Rauha Joronen**
Kaarinassa.

Uuras-Kilta ry:n Sääntömääräinen vuosikokous lauantaina 20.3.2021 kello 14.00 Karjalatalon Laatokka-salissa

Ilmoittautumiset sähköpostitse uuras(at)viipurinportti.com.
Koronatilanteen vuoksi kokoukseen on mahdollista osallistua myös etänä teamsin kautta.

Tervetuloa!

– Uuras-Kilta ry:n hallitus –

Tapahtumakalenteri

MAALISKUU

20.3. Uuras-Kilta ry:n vuosikokous klo 14 Helsingissä, ks. yllä.

HUHTIKUU

14.4. Karjalan Liiton pitäjäsittelyssä Johannes ja Suistamo, ks. sivu 3.

TOUKOKUU

Kotiseutumatka siirtyy koronatilanteesta johtuen syksyyn.

SYYSKUU

10.-12.9. Viipuri-Johannes kuntalaismatka, hotelli Victoria.

Johannes-Seuran toimiston aukioloajat Maaliskuu

KE 10.3.	klo 12-17
KE 17.3.	klo 12-17
LA 20.3.	klo 11-15
KE 24.3.	klo 12-17
KE 31.3.	klo 12-17
Huhtikuu	
LA 3.4.	klo 11-15
KE 7.4.	klo 12-17
KE 14.4.	klo 12-17
LA 17.4.	klo 11-15
KE 21.4.	klo 12-17
KE 28.4.	klo 12-17

Miun Maimin pitkä evakkotaival on päättynyt

Taimi Pentti 5.6.1925 – 2.2.2021

Taimi syntyi Johanneksen Vaahtolassa Vilho ja Alina Pentin perheen kuopuksena. Taimin lapsuus ja varhaisnuoruusvuodet kotona Pentinmäellä olivat onnellisia. Noihin vuosiin kuuluivat leikit sisarten ja serkkujen kanssa, samoin kuin myös työnteon opettelu maalaistalon askareissa vanhempiensa opastuksella. Taimi muisteli olleensa lapsuudessaan melko rämöpäinenkin. Hän uskalsi vahvarakenteisena tyttönä kilvoitella serkkupoikiensakin kanssa, jopa niin, että vuotta vanhempi Heimo-serkkukin oli todennut, että onpa ”Tarikalla” kova vasuri! Vaahtolan Laivarannan uimakopin katoltakin Taimi uskalsi rohkeasti sukeltaa isojen poikien lailla veteen. Taimin muistikuvien mukaan se tuntui välillä vatsanpohjassa ilkeältä, mutta periksi ei annettu.

Kouluvuosilta hänelle oli erityisesti jäänyt mieleen opettaja Taavi Laurikaisen, tai kuten lapset häntä leikkisesti kutsuivat ”Tassun”, tiukka, mutta samalla oikeudenmukainen opetustapa. Joskus jopa karttakeppi katkesi pulpetin kanteen ”Tassun” käsittelyssä, kun oppi ei muuten tahtonut mennä perille! Kouluvuosina Taimia koetteli vakava sairaus, lavantauti, ja hänen Vilho-isänsä joutui viemään tyttärensä hevoskyydillä Viipuriin sairaalaan, jossa venäläistä syntyperää olevan lääkäri Katshekoffin hoidolla Taimi parani, mutta toipuminen kesti useita kuukausia. Taimin avuliaisuus tuli jo nuoruudessa esille, kun hän auttoi naapuriperheitä lasten hoidossa. Parin vuoden ikäistä Hilikka-serkkuakin Taimi kaitsi usein ja Hilikka kun ei vielä oikein osannut sanoa nimiä, niin Taimista tuli hänelle ”miun Maimi”. Inkeri-siskoaan hän kävi usein myös auttamassa Johanneksen Pappilan puutarhatöissä kasvimaalla ja haravoinnissa.

Elämä Johanneksessa sai kuitenkin ikävän käänteen, kun vuonna 1939 alkoi sodan uhka itärajalla kohota ja Vaahtolaan saapuivat ensimmäiset reserviläiset harjoituksiin loppukesästä ja alkusyksystä. Aina niin iloinen Taimikin vakavoitui ulkoisen vaaran uhatessa kotiseutua. Hän liittyi Johanneksen pikkulottiin ja siskonsa kanssa auttoi sotilaiden kestitsemisessä Pärssisen Santran lottakanttiinissa. Sodan marraskuun lopussa syttyessä Taimi muisteli, kuinka kaikki ikkunat piti peittää yöksi, etteivät kohti Viipuria lentäneet vihollisen pommikoneläivueet olisi nähneet Vaahtolan taloja kohteekseen. Päivisin piti välillä vaaleiden lakanoiden suojaamina juosta pommituksia suojaan naapuriin Aino-tädin ja Herman-sedän maakellariin. Joulukuun 6. päivänä, Suomen 22. itsenäisyyspäivänä aamuyöstä tultiin hakemaan koko Pentinkin perhe kuorma-auton lavalla vietäväksi Viipurin suuntaan Kaislahden asemalle. Sieltä ensimmäinen evakkomatka jatkui junalla härkävaunussa määränpäänä ensin Salon Uskelan Kaukelman kartano ja eteenpäin Paimioon saakka.

Evakkoaikana Vilho-isä teki poltopuita isäntätaloon ja Alina-äiti hoiti talon karjaa. Taimi ja Inkeri-sisko auttoivat vanhempiaan talon siivouksessa ja muissa kotitöissä parhaansa mukaan.

Taimin rippikoulukuva v. 1940.

Elämä kuitenkin jatkoi kulkuaan myös evakossa, Taimi pääsi ripille kaukana Vaahtolan kotiseurakunnasta Turussa vuonna 1940. Evakko aika paikkakunnan muuttoineen ja vieraan tiloissa oloineen oli olosuhteiden pakosta johtuvaa, mutta ei varmasti kotiseutunsa menettäneelle mitenkään helppoa. Niinpä heti kun suomalaiset alkoivat vallata menettämäänsä Karjala alueita takaisin, tytöt päättivät lähteä kotiseudulleen lotaksi syksyllä 1941. Inkeri-sisko oli hieman vanhempi, mutta Taimi tarvitsi sitä vastoin vanhemmiltaan luvan lähteä vielä sotatoimialueena olevaan Johannekseen. Vanhemmat eivät aluksi olisi päästäneet kuopustaan vaaralliselle lottakomennukselle, mutta lopulta myöntyivät, kun Taimi uhkasi joka tapauksessa lähteä vaikka ilman vanhempiensa lupaa. Sotilaita kuljettavassa junassa matkalla kotiseudulle riitti ihmettelijöitä, kuinka lapsia päästetään rintama-alueelle. Se ei tyttöjä lannistanut, vaan perille Johannekseen päästyään he ilmoittautuivat viiden tytön ryhmään, jonka

tehtäväksi tuli Revonsaaren jäljellä olevien talojen raivaaminen ja siivoaminen sotilaiden käyttöön, Taimi ryhmän nuorimpana oli silloin vasta 16-vuotias. Pentin perheen oma kotitalo oli perääntymisvaiheessa talvella 1940 poltettu, niin kuin kaikki Vaahtolan talot, joten näky kotiseudulleen palaaville tytöille oli järkyttävä, vain savupiiput olivat jäljellä omasta kodista. Eteenpäin elämässä kuitenkin oli mentävä. Vanhempiensa evakosta paluuta varten tytöt siivosivat keväällä 1942 perheen asunnoksi entisen kotitalonsa naapurustossa olevan Ek’in karjakeittiön.

Vähitellen olot alkoivat palata normaalimmaksi, rintama oli siirtynyt kauemmaksi Johanneksesta ja elettiin asemasotavaihetta. Uutta alettiin ja Taimi sekä Inkeri-sisko menivät Vaahtolan uutta kansakoulua rakentamaan 1942, Taimi riuskana tyttönä kirvesmiehen apulaiseksi lautoja ja lankkuja kantamaan, Inkeri muurarin apulaiseksi laastia sekoittamaan paljussa. Koulu valmistui 1943, mutta jo seuraavan vuoden kesäkuussa oli taas kotiseudusta luopumisen aika. Alkoi toinen, ajallisesti pidempi evakkomatka Varsinais-Suomeen, jossa Vilho ja Alina perheineen asettuivat Piikkiöön.

Taimi oli varttunut sota-aikana aikaiseksi ja nyt piti alkaa hakemaan omaa paikkaansa uudessa ympäristössä. Toini-serkku oli saanut työpaikan Porista hotelli Satakunnasta tarjoilijana. Hän pyysi serkkujaan myös tulemaan töihin sinne, ja niin siskokset lähtivät Poriin. Taimi ja Inkeri saivat hoidettavakseen hotellin keittiössä kylmäkön työt, kalsenkareina. Porista tyttöjen tiet veivät takaisin lähemmäs vanhempiaan Turkuun ja siellä kirjapaino Jaakkoo-Taaraan töihin.

Koulun työmaalla v. 1942. Taimi Pentti takana vasemmalla, Lea Hallikainen, Inkeri Pentti (myöh. Salminen) takanaan Rauha Katajainen.

Veteraanipäivänä 27.4.2016.

Rakkaasta synnyinseudusta pakolla luopumisen tuskan aiheuttama tyhjyys johti Taimia etsimään elämäänsä uutta sisältöä, mitä hän löysikin hengellisen herätyksen kautta. Taimi liittyi vuonna 1953 Helluntaiseurakunnan jäseneksi ja oli uskossaan hyvin kuuliainen, mutta ei koskaan yrittänytään painostaa muita uskonasioissa, rukoili kuitenkin usein läheistensä puolesta näiden vaikeina hetkinä. Taimille tuo vaikea hetki tuli vuonna 1956, kun hänen Vilho-isänsä meni pois vaikean sairauden jälkeen. Taimi oli hoivaamassa isäänsä viimeisten kuukausien ajan ja samoin hän hoiti myöhemmin myös Alina-äitiään tämän elämän viimeisinä vuosina. Taimista paistoi positiivisuus vaikeinkin aikoina, mutta erityisesti hänelle oli ominaista tuo auttavuus ja huolehtivaisuus, jota saivat kokea kaikki hänen läheiset jossain elämänsä aikana, myös Inkeri-siskon esikoispoika Markku, jonka Taimi otti käytännössä omaksi pojakseen siskon perheen kasvassa lapsiluvultaan suureksi.

Taimin varsinainen työura oli toimistosiivous Hartelan Urakoitsijat Oy:n palveluksessa. Pidettyä pitkäaikaista työntekijää arvostettiin yhtiössä vielä eläkkeellä olleessaankin järjestämällä hänelle vuokra-asunto yrityksen työntekijöille rakennetusta talosta Turun Vasaramäestä. Taimi oli evakkona totunut ja joutunut muuttamaan useasti, pisimmän yhtäjaksoisen ajan, runsaat 15 vuotta hän asui vielä Lehmusvalkaman palvelutalossa, siitä kuusi vuotta pyörätuolista käsin hoitaen omaa talouttaan, siivoten, ruokaa laittaen, pyykkiä pesten. Pitkän elämänsä viimeiset vuodet hän vietti ympärivuotisessa hoivassa Turussa Kerttulin vanhainkodissa, jossa hän vietti viime kesänä 95-vuotissyntymäpäiväänsä läheistensä ympäröimänä. Epidemia-ajan rajoitukset hankaloittivat tapaamisia,

mutta kerran viikossa saimme viedä hänet puolen tunnin ajaksi ulkoilemaan, mistä hän suunnattomasti osasi nauttia.

Taimia muistamme elämän iloisena ja ahkerana, yhtenä viimeisimmistä sen sukupolven veteraaneista, jotka osallistuivat sekä maamme itsenäisyyden säilyttämiseen että sen uudelleen rakentamiseen, vaikka iso osa Karjalasta oli itsenäisyytemme lunnaaksi annettavakin. Tunnustuksena sota-ajan palveluksesta Isänmaan hyväksi Tasavallan Presidentti myönsi Taimille Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan ensimmäisen luokan mitalin vuonna 2016. Taimi osallistui yhdessä siskonsa Inkerin kanssa useisiin kotiseutumatkoihin rakkaaseen Johannekseen Johannekselaisten aseveljien tekemillä matkoilla. Näille matkoille pääsimme myös me nuorempi polvi mukaan heidän kanssaan, kuin aikamatkalle sinne muistojen Vaahtolaan. Kiitos heille niistä monista unohtumattomista hetkistä ja kertomuksista sukumme juurilta. Taimi sanoi vielä viime vuosinaan, että hän lähtisi kyllä käymään kotipihalle Vaahtolan Pentinmäelle, jos vain jalat olisivat kunnossa. Taimi on nyt päässyt pitkältä evakkomatkalta vihdoin kotiin sinne kultaiseen Johannekseen. Taivaan Isä kutsui hänet luokseen talvisena helmikuun aamuyönä. Samalla yksi aikakausi meidänkin elämässämme päättyi. Surullista on, mutta onneksi saimme vielä tuona poismenon hetkellä olla hänen kanssaan, pitää häntä kädessä kiinni ja yhdessä lukea Isä meidän -rukouksen.

Kiitos kaikesta Taimi-täti, hyvää matkaa enkelten siivillä pitkältä evakkotaipaleelta Taivaan kotiin.

Kaipauksella siskon poikasi Hannu ja ystäväsi Sirpa.

Karjalaisten sukujen tarinoita kuullaan webinaarissa

Karjalan Liitto ja Karjalan Sivistysseura järjestävät keväällä 2021 webinaarisarjan Karjalainen sukuni. Webinaarit pyritään pitämään kerran kuukaudessa torstaisin kello 18 alkaen ja ne järjestetään Zoom-alustalla. Tarkka ajankohta voi vaihdella esittäjien aikataulujen mukaan. Karjalan Liitto ja Karjalan Sivistysseura tiedottavat osallistumisesta ja ilmoittautumisesta sekä ajankohtaisista aikatauluista tarkemmin omilla viestintäkanavillaan.

Karjalan asutus ja suvut, Santeri Palviainen
Karjalaisen suvun tarinoita
Karjalaisen suvun tarinoita

torstai 11.3.2021 klo 18
torstai 8.4.2021 klo 18
torstai 6.5.2021 klo 18

Ilmoittautumiset 8.2.2021 mennessä Karjalan Sivistysseuran toimistoon toimisto@karjalansivistysseura.fi, josta lähetetään Zoom-ohjeet. Yksi ilmoittautuminen riittää kaikkiin webinaareihin. Webinaari jatkuu syksyllä.

Karjalan Liiton Pitäjäesittelyssä Johannes ja Suistamo

14.04.2021 18:00 – 14.04.2021 20:15

Tutustu Johanneksen ja Suistamon pitäjien elämään, elinkeinoihin ja historiaan. Esittelijöinä toimivat pitäjäyhdistysten henkilöt.

KARJALAN LIITTO ry.

Esittelyt striimataan ja tallennetaan ja ne ovat katseltavissa verkon välityksellä.

Lisätietoja: <https://www.karjalanliitto.fi/tapahtumat/pitajaesittelyssa-johannes-ja-suistamo.html>

Erkki ja Matti-pappa merihädässä

Lapsuusmuiston merihädästä Johanneksen vesillä on kertonut vuonna 1934 syntynyt **Erkki Kosonen, Bertta ja Väinö Kososen** poika Niemelän kylästä. Tarinan toinen päähenkilö **Matti-pappa** on Bertan isä **Matti Dufva**, joka asui Vaahtolan Vanhassa Metsäkylässä. Tapahtuma itsessään on yksi yksittäinen kuva vaikeuksista, joiden kanssa väki Johanneksessa jatkosodan aikana kamppaili nostaessaan kotejaan sodan tuhoista. Merionnettomuuden taustalta löytyvät talvisodan tapahtumat.

Erkin evakkotie alkoi, kun Niemelä sai evakuoituskäskyn Suomen itsenäisyyspäivänä 6. joulukuuta 1939. Äiti Bertta kuusine lapsineen evakuoitiin Salon seudulle, josta talvisodan rauhan ja Karjalan menetyksen jälkeen tuli siirto Raisioon. Matti Dufva puolestaan oli evakossa Tuorlan kartanossa Piikkiössä. Sinne Matti-pappa haki myös tyttärensä perheen Raisiosta; kartanon hevosen rattailla köröteltiin halki Turun, Tuomiokirkkosilta pitkin yli Aurajoen. Papan kanssa Erkki oli pyydystämässä ankeriaita Piikkiönlahdelta, ja Piikkiön Rungon koulussa alkoi opintie.

Kun Karjalaan jatkosodan aikana palattiin, Erkin lapsuudenkoti Niemelässä oli tallella. Kunnan esikunnan raportin mukaan Niemelästä olikin poissa vain yksi talo. Matti-papan kotitalo Vanhassa Metsäkylässä sen sijaan oli raunioina. Se oli pantu palamaan Johanneksen tuhosunnuntaina, helmikuun 18. päivänä 1940. Ei Metsäkylään ollut heti menemistä. Pappa ja **Aino-mamma** asuivatkin ensi alkuun Niemelässä tyttärensä luona. Isä Väinö oli rintamalla, valtaamassa Karjalaa takaisin omiin käsiin ja etenemässä aina Inkerinmaalle Lempäälään. Kun armeija alkoi kotiuttaa vanhimpia ikäluokkia, hän pääsi perheen luo Niemelään.

Matti-pappa rakennuspuuhissa

Jossain vaiheessa Matti Dufva ryhtyi rakentamaan Metsäkylään väliaikaiseksi tarkoitettua mökkiä entiselle paikalle. Lämmöneristeeksi pappa päätti hakea sahanpurua Pitkäsaaren sahalta. Eräänä aamuna, Erkin arvion mukaan todennäköisesti alkukesästä 1943, joskus kukonlaulun aikaan Matti oli lähtenyt Metsäkylän rannasta soutamaan Kososten luo Niemelään. Noin seitsemän kilometrin pituinen merimatka vei Kirkkoniemien ja Kirkkosaaren välisestä salmesta, Hannukkalan sillan alta ja ohi Niemelän historiallisen patterin.

Perille päästyä Matti-pappa sai talonväen hereille koputtamalla ikkunaan. Erkki pääsi nyt jo poikasena 'sahalle töihin', papan apumieheksi Pitkäsaareen säkin suuta auki pitämään. Säkät täytettiin ja niin korkea oli kuorma, ettei peräduhdolla istuva Erkki nähnyt pappaa. Hänen tehtävänsä oli äyskäröidä vettä veneestä. Erkki uskoo nukahtaneensa ja havahtuneensa kun aalto paiskasi

Ylikonemestari Erkki Kosonen. Kuva vuodelta 1960, jolloin Erkki oli Suomen nuorin moottoriylikonemestari.

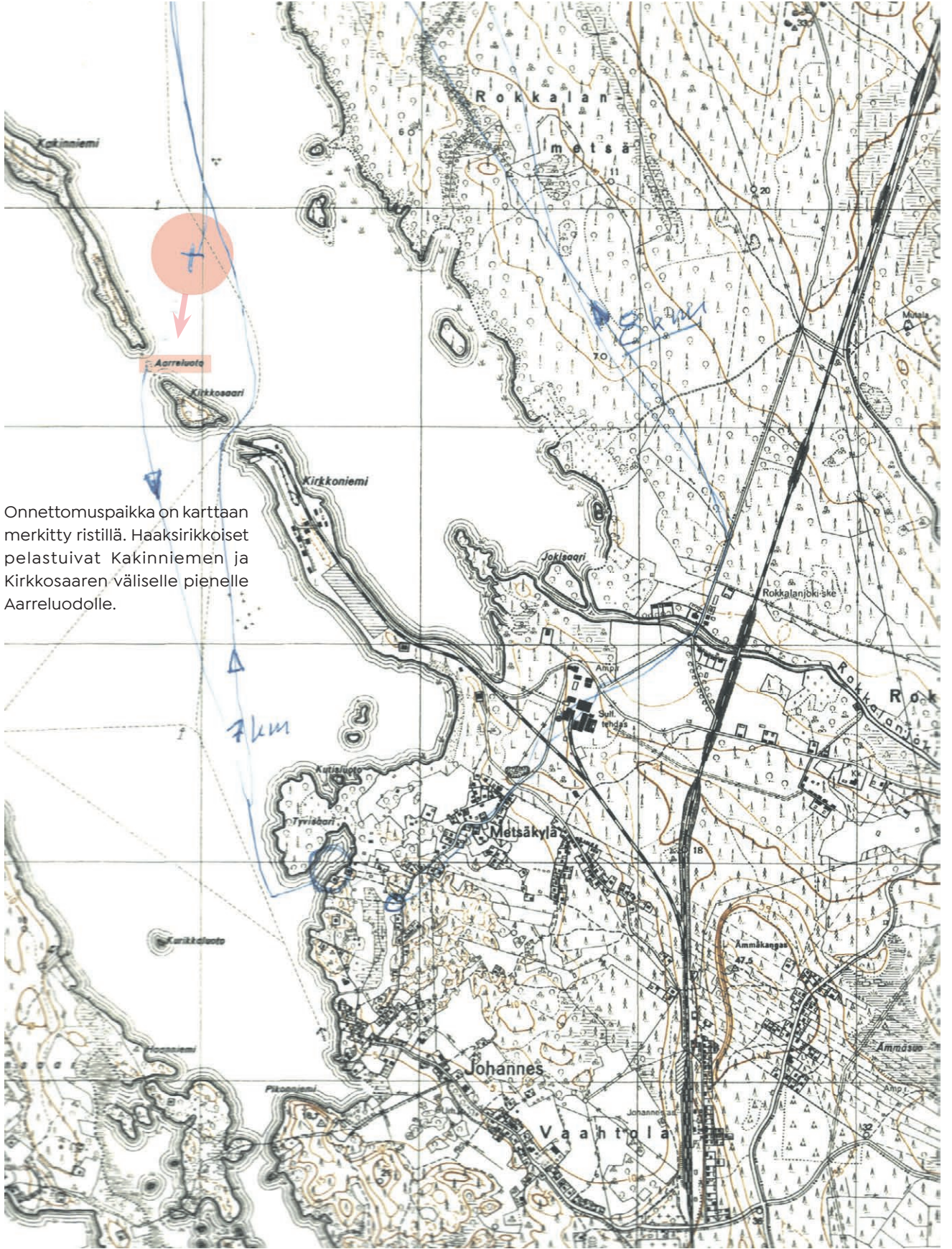
vettä selkään. Erkki nousi pystyyn ja huusi papalle, että veneeseen tulee vettä. Siihen pappa: ”Mätä, mätä pois.” Mättämisestä ei enää mitään tullut, sillä ravistuneeseen veneeseen tiikkunutta vettä oli imeytynyt purusäkkeihin ja lisännyt entisestään lastin painoa.

Tilanne kehittyi nopeasti hankalaksi. Ikänsä vesillä liikkunut pappa turvautui nyt neuvokkaasti sillä hetkellä käytävissä olevaan ainoaan mahdolliseen keinoon: hän keikautti veneen ympäri ja upotti purukuormansa mereen. Vene jäi kellumaan ja Erkki veneen sisälle. Uida hän ei vielä osannut, mutta jotenkin siitähän pälkähästä selvitettiin. Matka jatkui niin, että pappa piti veneen perästä kiinni kokan pysyessä korkealla. Erkki roikkui papan takana kiinni tämän vaatteissa ja huusi apua. ”Ole hiljaa, tänne ei kukaan tule meitä auttamaan,” karjaisi pappa. Erkki uskoo olleensa tuolla hetkellä sokissa.

Aallot kuljettavat turvaan

Oli myötätuuli, tuuli puhalsi pohjoisesta, Viipurista päin ja aallot kuljettivat veneen ja merihätään joutuneet Kakinniemen ja Kirkkosaaren välisessä sijaitsevalle pienelle Aarreluudolle. Rannassa pappa käänsi veneen ympäri ja aaltojen tuomana löytyivät jossain vaiheessa airotkin. Likomärän Erkin pappa kääräisi johonkin kangassäkkiin ja kantoi luodon toiselle puolelle.

Seuraavaksi edessä oli soutu Metsäkylään. Mamma kuivatteli haaksirikkoisten vaatteita, siunaili ja syvästi uskonnollisena taisi mutista jotain Jumalan rangaistuksestakin. Erkki yöpyi isovanhempien luona mutta ei jäänyt mamman pyynnöistä huolimatta ruokaa odottelemaan vaan lähti voileivät käsissä vaeltamaan kohti kotia. Matka kulki Metsäkylän tietä pitkin, ohi Hackmanin tehtaan, yli Rokkalanjoen sillan ja sieltä polkua pitkin halki synkän metsän. Taivalta kertyi kahdeksan kilometrin verran. Kävelymatkasta Erkille ei ole jäänyt mitään mieleen. Hän arvelee

Onnettomuspaikka on karttaan merkitty ristillä. Haaksirikkoiset pelastuivat Kakinniemen ja Kirkkosaaren väliselle pienelle Aarreluudolle.

kuitenkin pelon siivittäneen askelta, varsinkin kun jatkosodan aikana niin paljon puhuttiin desanteista.

Miten papan talonrakennustyöt edistyivät, hakiko pappa kenties uuden purulastin Pitkäsaaresta, vai löytyikö lämpöeristettä jostain lähempää, siitä Erkillä ei ole muistikuvaa. Pysyvää traumaa, pelkoa merta kohtaan tapaus ei jättänyt: viisitoista vuotta elämästään Erkki on seilannut maailman meriä. Yksi laivoista on ollut suomalaisille hyvin tuttu Nesteen tankkilaiva Enskeri.

Erkki Kosonen / Pirkko Kanervo

Hullun hommaa?

Uimapuku päälle ja hyiseen avantoon! Hullun hommaa, ajattelee aina laiturilla. Nopea kastautuminen, lievä šokki ja – endorfiini virtaa ihanasti kehossa. Jos pääsee välillä saunaan, seuraava kerta onkin jo paljon helpompi. Kohta voi laskea olleensa viisi kertaa vedessä. Raikas olo jatkuu iltaan asti.

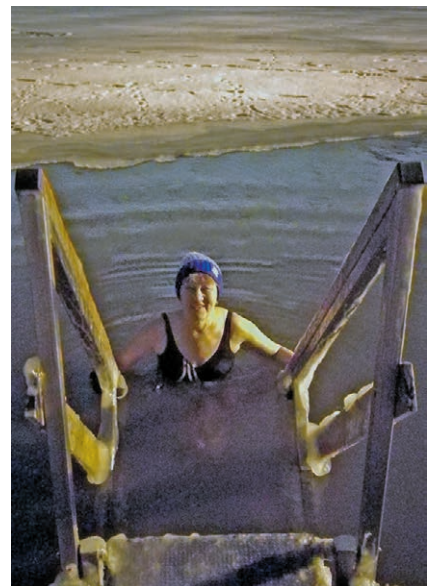
Avantouintiharrastus on viime aikoina yleistynyt räjähdysmäisesti. Kaupunkien kylmäuintipaikkojen jäsenmäärät kasvavat niin huimaa vauhtia, että pian eivät saunojen tilat riitä. Koronan takia viime ja tänä vuonna saunoja on tilapäisesti suljettu tai kävijämäärää rajoitettu avin suositusten mukaisesti. Silti jäsenanomuksia näihin seuroihin tulee lähes päivittäin. Osa ilmoittautuu vain kylmäuimariksi eli ei tarvitse saunaakaan, haluaa päästä ainoastaan pukeutumistiloihin. On niitäkin, jotka riisuutuvat ja pukeutuvat ulkosalla. Näin vastikään reippaan hiihtäjän, joka kuoriutui vaatteistaan, pulahti uimaan, pukeutui ja jatkoi sivakointiaan Pitkänsalmen jäällä.

Kylmäuinnin terveysvaikutuksiin uskotaan yleisesti. Esimerkiksi kylmänsietokyky paranee, flunssaan ei sairastu yhtä helposti kuin aikaisemmin, unen laatu paranee. Eräältä kylmäuintia harrastavalta lääkäriltä kysyin, onko hänellä ollut flunssaoireita. Hän vastasi, että kerran oli – puolen tunnin verran. Sydäntautiselle ei kuitenkaan avantointia suositella, ei ainakaan ilman lääkärin konsultointia.

Google-haun tuloksena sain lähikuntien avantopaikoista positiivista tietoa: Paimiossa, Kaarinassa, Sauvossa ja Liedossa on avantointisaunat ja -paikat. Turussa niitä on useita.

Suomessa on historiatietojen perusteella uitu avannossa 1600-luvulta lähtien. Ensimmäinen avantointiseura on perustettu Helsingissä 1923. Seurasaren mauumalassa on vuodesta 1905 uitu ympäri vuoden. Olisi kiinnostavaa tietää, miten on ollut Johanneksessa. Onko siellä uitu meressä tai Rokkalanjoessa vapaaehtoisesti vai vain silloin, kun on liikuttu liian heikoilla jäillä?

– Kaija Sipilä –

Nesteen tankkilaiva Enskeri valmistui maaliskuussa 1970 Rheinstahl Nordseen telakalla Emdenissä silloisessa Länsi-Saksassa. Enskerin vetoisuus oli 112 643 kuollutpainotonna, pituus 274,26 metriä, leveys 39,03 metriä ja syväys 15,40 metriä. Sen koneteho oli 26 000 hevosvoimaa.

Poljettava ompelukone

Siinä se seisoi pienen tuvan valoisim-massa paikassa, etelään päin aukea-van ikkunan edessä. Se oli poljettava ompelukone Singer. Äidin suuri toive oli täyttynyt.

Olihan sitä ollut ompelukone Karjalankannaksen kodissa ennen so-tia. Evakkoreissulle lähdetessä täy-tyi kuitenkin kone, niin kuin muutkin tarve-esineet, jättää. Kenties venäläisille ompelijoille, vai lienevätkö palaneet mökin mukana.

Oli muutettu viimeisestä evakko-paikasta Tarvasjoelta Lappeen pitäjään lähelle Lappeenrantaa vuonna 1946. Lapsia oli kuusi, kaikki kovassa kulutus-iässä. Rahat olivat tiukassa ja turhuuk-siin ei ollut varaa. Vaatteita kulutettiin paljon. Siihen aikaanhan lapset käyttivät vapaa-aikansa metsissä juoksemisiin ja puihin kiipeilemisiin. Pojan vintiöt sai-vat housuntakamukuksinsa ja polviinsa repeämiä. Äiti sai tehdä paikkauksia tämän tästä. Uusia housujakin olisi pitä-nyt ommella, mutta kun se ompelukone puuttui. Kaupasta oli harvoin vara ostaa vaatteita. Mitä isommilta säästyi ehjinä, ne periytyivät nuoremmille.

Tytöillä pitkät housut olivat tunte-maton käsite. Nuorimmainen, Ella, oli meneväistä sorttia. Talvella piti päästä pouhuamaan lumileikkeihin ja mäen-laskuun. Mutta näillä talviriemuilla oli ikäväkin puoli. Mäenlaskussa lumi meni väkisinikin hameen alle eikä villahou-sutkaan sitä kauan estäneet. Lumi alkoi sulaa villahousujen ja – sukkien alla ja se tuntui ikävältä.

Ella oli jo tietoinen ompelukoneen hyödyistä ja kuullut, kun äiti siitä usein puhui. Olihan hän nähnyt, kun äiti il-tapuheina ompeli ja paikkasi vaatteita käsin ommellen. Se oli hidasta puuhaa ja vei paljon aikaa.

Ninpä Ella kyseli äidiltä: ”Äiti millo meille ostetaa se ompelukone? Miust on nii kelju, ko miu hammee alle ain män-nöö lunta ko mie lasken mäkkee. Jos meil ois se kone, ni siehä voisit sit ommella miulle sellaset housut niiko pojilkii on. Eilakii sai semmoset pitkät housut ko hoi koton on jo semmone kone.”

Sitten tapahtui niin onnellisesti, että isä alkoi höllentämään kukkaron nyörejä ja osti Lappeenrannasta huutokaupasta sen kauan kaivatun Singerin, poljetta-van ompelukoneen. Voi sitä iloa! Äiti oli ihan innoissaan, kun kone tuotiin riemusaatossa kotiin. Isä tarkasteli ja huolsi konetta. Pienessä pitkänokkai-nessa, metallisessa öljypullossa oli öljyä, jolla hän rasvasi koneen osia. Koneen alla olevassa pitkässä, kapeassa laati-kossa äiti säilytti rihmarullia, saksia, neuloja ja sormustimia. Se oli pienestä tytöstä jännittävä paikka. Oli mukava katsella tavaroita ja järjestellä neuloja riviin neulatyynyyn.

Nyt alkoi vaatteitten teko sujua. Isälle äiti ompeli raidallisesta flanellikan-kaasta aluspaitoja ja tyykkikankaasta kesäpaitoja. Poikienkaan housut eivät enää olleet niin paikatuja, kun äiti teki heille uusia housuja. Kangasta niihin saatiin isän vanhoista housuista tai ta-keista. Kappaleet ratkottiin irti, pestiin ja silitettiin ja ommeltiin uusiin muo-toihin pojille sopiviksi. Kun nurja puoli käännettiin päällyspuoleksi, tuli niistä melkein uuden näköiset.

Ellan toivekin täyttyi, kun äiti teki Tapio-veljen pieneksi jääneistä housuista Ellalle hänen ensimmäiset pitkät hou-sunsa. Nyt ei lumi enää päässyt sisään housunkauluksesta.

Ompelukone jaksoi tikuttaa lähes joka päivä. Sen tasainen, hiljainen ääni tuntui kodikkaalta. Valosta oli kyllä pi-

meinä syys- ja talvi-iltoina pulaa, kun tuvan katossa roikkui vain yksi pyöreä kuuppalamppu. Päivisin saatiin valoa etelänpuoleisesta ikkunasta.

Ompelukone oli pääasiassa äidin käytössä. Ellan isosisko Lea innostui kyllä sillä ompelemaan, kun alkoi tulla tanssi-ikään. Kretonkikangasta sai pai-kallisesta sekataravakaupasta edullisesti, ja ihmeen taitavasti hän siitä leikkasi ja ompeli uusia tanssimekkoja. Omat ompelumuistoni jäävät yhden hameen tekoon. Olin murrosiän kynnyksellä

hoitamassa lähikylässä lapsia ja sain pientä palkkaakin. Muistan ostaneeni näillä rahoilla kauniin hamekankaan. Ja enkös vaan sisukkaana tyttönä saanut aikaiseksi yksinkertaisen puolihameen. Siinä tuli ompeluoppia kerrakseen. Kone kyllä toimi kiitettävästi, mutta ompelijan taidot olivat vielä alkeelliset. Enemmän opin käyttämään äidin konetta, kun odotin ensimmäistä lastani. Innostuin tekemään lakanoita, peittoja ja pieniä paitoja uudelle tulokkaalle. Tykkäsin koneesta, kun se teki niin kaunista tik-

kiä, eikä temppuillut koskaan.

Singer-ystävä palveli kuuliaisesti vuosikymmeniä. Äiti ei ottanut kuu-leviin korviinsakaan lasten vihjailuja sähköompelukoneesta. Koneella oli va-litettavasti kova kohtalo sen vanhoina päivinä. Kun äidin voimat heikkenivät, kulkeutui kone sisareni kotiin. Sisaren kuoltua hänen miehensä vei koneen kierrätyskeskukseen. Sen jälkeen sen olemassaolosta ei ole mitään tietoa.

– Ella Heino –

Mustikkamöllö – hurjan värinen herkku

Tähän aikaan keväästä kannattaa kur-kistaa pakastimeen ja ottaa käyttöön viime kesän satoa. Vaikka ajatus tun-tuu vielä kaukaiselta, niin muutaman kuukauden päästä alkaa uusi marjasato taas kypsä poimittavaksi. Tietyt ruoat ovat kuin aikakoneita, maku tai tuoksu vievät hetkessä vuosien taakse. Minulle yksi sellainen on perinneruoka mustik-kamöllö, jota mammani teki tuoreista mustikoista, maidosta ja kuivahtaneista ruisleivänpaloista.

Mustikoidenpoimintaretken päät-teeksi pihalle laitettiin pitkä, karke-apintaisesta vanerista tehty, alaspäin kapeneva puhdistusränni, jossa oli pienet laidat. Ylemmäksi asetetusta leveästä päästä syötettiin puhdistamattomat marjat pyörimään alamäkeä ja alhaalla kapeasta päästä puhtaat marjat ropisi-vat isoon kulhoon. Roskat jäivät kiinni epätasaiseen puupintaan tai lensivät tie-hensä tuulen mukana. Kaltaisteni pikk-u apulaisten tehtävänä oli toimia laadun-tarkkailijana ja poimia käsin kaikki asi-aankuulumaton pois. Monta mehukasta marjaa meni suoraan suuhun.

Tällaisina päivinä syötiin usein möl-löä. Ruisleivänpalat olivat tosi pieniä, terävällä veitsellä alle sentin kokoisiksi leikattuja kuutiota. Mustikat puoliksi survottuja, niissä oli vielä viileäntuore metsän maku. Maito pehmeni ja yh-disti kokonaisuuden ja päälle viimeksi ripoteltu pieni määrä sokeria rapisi hampaissa. Nykyään mustikoiden oma makeus riittää hyvin.

Möllö on aikamoista superruokaa, on kuituja ja vitamiineja. Samoista aineista voi tehdä helposti myös modernimman version. Surauta noin vartin verran jää-kaapissa lionnut maito-ruisleipäpala-mustikka -seos sauvasekoittimella (tai isommalle porukalle blenderillä) sileäh-köksi, lisää koristeeksi muutama ehjä mus-tikka ja juoksevaa hunajaa. A vot, sehän on Möllö-smoothie! Smoothie-versioon kannattaa laittaa tavallista enemmän mustikoita suhteessa muihin ainesosiin. Pääsiäiseen sopivaksi möllön tekee hätkähdyttävän kirkkaanvioletti väri. Maistuisi varmaan noidallekin.

– Heli Sirkesalo –

MUISTOJEN KUKKIA

Muistatko upean oleanterin?

Tai kenties juuri sinulla on oleanteri kotona-si tänäkin päivänä? Aika harvalla on enää nykyään. ”Oleanteri oli sellainen iso ja komea ’sali-kasvi’, se viih-tyi talviajan viileämmässä ja kesällä verannal-la”, muistelee yh-deksääkymmentä lähestyvä maalais-talon vanha emäntä. ”Kasvi oli myös niin myr-kyllinen, ettei sitä lasten ja lemmikkieläinten takia uskal-tanut tuvassa tai muissa arkihuoneissa pitääkään. Mutta kyllä se niin kaunis oli kukkiessaan”.

Näin oleanterin jokin aika sit-ten televisiossa katsoessani **Agatha Christien** filmatisointia, jossa salapo-liisi **Hercule Poirot** ratkoi arvoitusta Välimeren maisemissa. Kiinnitin huo-mioni henkilöiden taustalla näkyviin vaaleanpunakukkaisiin pajumaisiin pensaisiin. Juuri noita, toki matalam-pina ja sisätiloissa, muistan nähneeni vuosia sitten sukulaisillani. Hyvinkin yli metrin korkuinen kasvi isossa ruu-kussa. Puumainen ruskeahko runko ja pitkät, kapeat liuskamaiset lehdet. Ilman kukkia vähän karun näköinen, mutta kukkaterttujen puhjetessa ok-sien päähän näky on upea. Tuoksu on voimakas, mutta hienostunut, ainakin itse muistan niin. Oikeaa isoa oleanteria en ole osunut ihastelemaan vuosikau-siin. Oleanteri löytyy kyllä Ruissalon Kasvitieteellisestä puutarhasta, mutta sekin on pandemian vuoksi toistaiseksi yleisöltä suljettu.

”Oleanteri on niin myrkyl-linen, että jo yhden lehden syöminen saattaa tappaa. Esim. oksan katkeamisen yhteydessä kasvista tih-kuva neste on erittäin myrkyllistä, joten kädet ja työvälineet pitää pestä hyvin kasvin käsitte-lyn jälkeen”, muistuttaa puutarhuri **Sari Scimone**. Oleanterin harvi-naistuminen huonekas-vina johtuu myrkyllisyyden lisäksi myös keskuslämmitetty-jen nykasuntojen melko korkeasta lämpötilasta ja kuivasta huoneilmasta. Harvalla on enää puoliviileää porstuaa tai kylmempänä pidettävää peräkam-maria.

”Lepokaudella ideaalilämpötila on +5 – +10 asetta. Jos talvetushuonees-sa ei ole tarpeeksi viileää, voi käydä niin ettei oleanteri kuki kunnolla seu-raavana kesänä”, kertoo Sari Scimone. Kasvukauden ajan keväästä syksyyn oleanteri viihtyy luonnollisesti läm-pimämmässä. Kesällä kasvi menestyy ulkonakin aurinkoisessa ja suojaisessa paikassa. Kasvukaudella multa pidetään kosteana, varsinkin kukkien ollessa tulollaan nuput varisevat herkästi, jos multa pääsee kuivumaan.

Vaaleanpunaisen lisäksi kukat voivat olla mm. persikanvärisiä, valkoisia tai tummanpunaisia. Luonnonvaraisena oleanteria (*Nerium oleander*) kasvaa Välimeren alueen lisäksi Etelä-Aasiassa. Leikkaamattomina pensaat voivat kas-vaa jopa kuuden metrin korkuiseksi.

– Heli Sirkesalo –

Sukua ja suvun sukua

(jatkoa numerosta 12-2020)

Riionsaareessa oli lehmä ja hevosia asutuksen alusta pitäen. Saareessa ei ollut heinää riittävästi koko talveksi elikoille, joten sitä piti hankkia lisää mantereelta. Alasommeella oli taloja, joiden kanssa solmittiin kontrahti. Oli siinä kai muitakin vierailun syitä kuin heinä, sillä käsittääkseni sieltä löytyi ensimmäiset miniät. Myöhemmin vuonna 1806 **Sophia Israelintytär Stade** avioitui **Peter Lembiäisen** kanssa, joka oli Alasommeelta. **Hilda**-mummon vaari, **Sophian** nuorin poika, haki morsmaikun **Johanneksen** Rokkalan Kosken lasitehtaalta. Morsiamen isä oli seppä **Pietari Andersinpoika**, sittemmin **Saveli**, ja tullut **Johannekseen** Savosta sepäksi lasitehtaalle. **Pietari Savelin** (väännetty savolaisesta) ja vaimonsa **Reginan** pojat jatkoivat isänsä työtä fabriikissa. **Johanneksen** pitäjä oli Suomen eturivin pitäjiä teollistumisessa.

Suomeen tuli oppivelvollisuus vuonna 1921 muistaakseni. **Johannekselaiset** lapset kävivät kiertokouluja jo paljon aikaisemmin. Lasitehtaalla oli oma koulu. **Hilda**-mummo sai käydä sitä, koska hänen sukunsa oli siellä töissä. Riionsaaren lapset kävivät koulua Vaahtolassa viime vuosisadan alussa ja myöhemminkin. Rospuuttoaikana he kortteerasivat sukulaisillaan Vaahtolassa. Uhkarohkeat saarelaispojat menivät kotiin päiväohutta jäätä pitkin. Seikkailu sek. Kepillä jäätä koputellen pojat etenivät lopulta kotiin asti.

Äitini äitilinjä hämmästytti aika lailla. Siinä esiäidit olivat ilmeisesti tulleet Latviasta. Todellisuudessa paljastui, että tämä **Hilda**-mummon mummon mummo oli koivistolainen. Hän oli Ilmastilta kotoisin. **Kristiina Kurki** avioitui **Pyökärin Mikon** kanssa ja aikanaan vanhin tytär **Helena** avioitui **Anders Wirolaisen** kanssa. Heidän lapsistaan tuli kauppias, merikapteeni ja kruununluotsin vaimo. **Kristiinan** poika palveli **Kaislahden** kartanossa, ja eli perheineen mäkitupalaisena siellä. Nuoremmat tyttäret lähtivät työnhakuun Uuraaseen. **Maria Mikontytär Pyökäri** eli **Hilda**-mummoni mummo avioitui 1845 Uuraassa **Samuel Eliaanpoika Ottosen** kanssa. Aviomiehen äiti oli myös **Kristiina**, o.s. **Rosenius**. Hänen vaarinsa **Erik Filipinpoika Rosenius** oli kruunun Uuraaseen määrämä luotsi. Jossain 1700-luvun ja 1800-luvun vaihteessa kruunu loi merenkulun sääntöjä Suomen aluevesille ja luotsijärjestelmän. Mistä tämä **Rusulainen** oli kotoisin, ei ole selvinnyt minulle. Ottoset olivat kauppamiehiä ja tunsivat sataman ja sen tarpeet. He olivat sipsantereita, eli toimittivat satamassa olevien vierasmaalaisten laivojen väen asioita, pesivät ja sillittivät vaatteitaan yms. Satamathan on tunnetusti hyvin kiihkeähenkisiä paikkoja, niinpä siinä kävi, että **Samuel Eliaanpoika Ottonen** tuli murhatuksi siellä. **Kristiina**-mummo oli kuollut edellisenä vuonna. **Maria** ja **Samuel** kerkesivät elää avioliitossa parikymmentä vuotta.

Vanhin tytär **Kristiina** avioitui ja nuorin **Elisabet** oli kymmenen vuoden paikkeilla.

Elisabet avioitui noin seitsemän vuotta myöhemmin **Alexander Pietarinpojan** kanssa, joka oli tullut Riionsaaresta Uuraan syväsatamaan töihin. Heille syntyi Uuraassa kolme lasta. Kulkutauti vei pojan ja tytön. Silloin **Alexander** päätti viedä perheensä kotiin Riionsaareen. **Amanda**-tytär selvisi kulkutaudista, mutta pieni **Hilda**-vauva sairastui. Hänen isänsä kuuli, että Uuraan satamassa oli venäläinen sotalaiva ja siellä lääkäri. Isä otti vauvan mukaansa ja soutu veneellä Uuraaseen. Lääkäri tutki ja määräsi lääkettä ja määräsi, että vauva tulee pitää tiukassa kapalossa, ettei pääse raapimaan itseään. Näin tehtiin. **Hilda**-mummolla ei ollut jälkeäkään kulkutaudista ihossaan.

Yrjön pojat lähtivät sahalta Uuraaseen päin. Ensimmäinen nai vaimon **Niemelästä** ja toiset hankkiutuivat sinnepäin rengeiksi. Avioituttuaan he olivat vuokratilajeljiä **Nokossa**. Sitten yhden pojan vaimo peri ison maatilan **Monolasta**. **Adam**, jonka isoisän isä sahuri **Yrjö** oli, lähti rengiksi **Puksaareen**. Siellä oli kaukaisia sukulaisia.

Adam Jöraninpoika avioitui **Carin Simontytär Sorvalin** kanssa ja saivat **Mikon**, **Abrahamin** ja **Evan** ja **Maja Lisan**. **Elisa**-mummon **Mikko**-vaari oli avioitunut **Savelin Pietarin** lapsenlapsen kanssa, hänen äitinsä oli **Kaijalaan** avioitunut **Maria** ja tytär **Elisabet Hörkkö**. **Elisa**-mummo ja **Hilda**-mummo olivat kolmansia serkkuja keskenään.

Elisa-mummon isä oli revonsaarelainen **Airikan Konsta**. Siihen aikaan vanhempi veli peri tilan ja **Konstan** isä

Jussi-pappa ja Elisa-mummo Liedossa v. 1945

Sisko ja sen veli. Elisabet Kosonen o.s. Airikka ja Anton Airikka Littoisissa v. 1958.

Kososia Uuraan suunnalta

Merkittävä työnantaja **Johanneksessa** oli myös **Lenkkerin** sahamyylly. Se sijaitsi Rokkalanjoessa Koskijärvellä. Sinne oli tullut Savosta, kenties Savonlinnasta tai Säämingistä, **Kososen** perhe. Toinen veljekistä, **Matti**, oli avioitunut **Lenkkerin** tyttären kanssa ja toinen, **Yrjö**, hankkinut hyvän ammattitaidon sahaajana. Poikien äiti eli ilmeisesti vanhaksi, sillä veljekset ilmoittivat äitinsä iäksi 120 vuotta tämän kuoltua, niin kirkonkirjoissa lukee.

oli nuorempi veli. Perhe oli innokkaita merenkävijöitä.

Konstan veli **Anton** oli merimies. Hän hukkui Hampurin satamassa. Ilmeisesti he olivat Riionsaareessa paljon, jos eivät ihan asuneet siellä. Avioituessaan **Kososen Katrin** kanssa **Konsta** oli huomattavasti tätä vanhempi. He elivät **Puksaareessa**. Poikia heillä oli **Mikko** ja **Anton**, jotka elivät tahoillaan vanhoiksi. Ei sikseen, elihän **Elisa**-mummonikin päälle yhdeksänkymmenen.

Isän isänsä eli aikanaan rikkaana nuorukaisena. Maatila oli jaettu veljesten kesken, mutta siitä riitti kummallekin. Koti oli **Monolassa**, mutta naimisiin mennessään hän asui **Huunolassa**. Seikkailunhaluinen luontoko ajoi hänet aavan meren tuntumaan? Vaimo **Uskin Olga** oli kotoisin **Päättilästä**. **Olga** sukua oli **Säkkijärvellä** päin, ainakin veli ja sisko.

Salu oli **Pietari-Juhanan** ja **Marian** ainoa lapsi, mutta hänellä ja **Olgalla** oli suuri perhe. Isoisälläni oli ainakin neljä veljeä ja kaksi siskoa. **Salu** hummasi rahansa, mutta **Jussi** ja **Elisa** perheineen järjestelivät asioita niin, että niistä selvittiin. **Jussi** ja **Elisa** myivät Riionsaaren talvilämpimän kyläntalonsa **Hildalle** ja **Kallelle** ja muuttivat Rokkalaan raivamaan viljelyspelloja. He kerkesivät asua Rokkalassa 4-5 vuotta.

valla tenorillaan **Tula** tullaallaa, posket pullallaan.... ja **Tula Tuulan** tuli tuli tei.... -lauluja. Niin syvälle mieleen laulut menivät, että olen kuulevinani vieläkin, puolen vuosisadan päästä, isäni laulun.

Toisen nimeni **Elisabetin** sain kummitätini, äidin vanhimman siskon **Liisun** ja sisarusten **Liisa**-mummon mukaan ja oman mummoni ja hänen mummons ja äitini vaarin äidin, **Savelin Liisan** ja hänen mummons **Elisabeth Erichintytär Hörkön** mukaan. Taisin päästä 1760-luvulle tässä **Elisabet**-ketjussa. Yksi suvussani usein esiintynyt nimi on **Katariina**, muodoissa **Carin**, **Katri**, **Kaarina** ja **Kati**. Miesten nimissä **Johan**, **Jussi**, **Juhana**, **Henrik** sekä **Petter** eri muodoissaan **Pietari**, **Peter** ja **Pekka**. **Hämäläisessä** sukuni osassa **Johanna**, **Hanna** ja **Kaarlo**, **Kalle**, **Ville** ja **Vilho** ovat jääneet minulle muistiin.

Kesänvietossa Riionsaaren Koivuniemessä. Saunan rappusilla **Hilda** ja **Kalle Laakso** Regina-tädin ja Niemen **Antonin** kanssa. Ikkunasta kurkistaa 5-vuotias tytär **Aino Laakso**.

Sota lopetti hyvin alkaneen uudistilan raivauksen ja rakentamisen. Sodan jälkeen oli aloitettava uusi elämä uudella seudulla Varsinais-Suomessa Turun lähellä.

Sukumyökkyrä

Minun vanhempani vihittiin helmikuun 22. päivänä, joka silloin oli almanakan merkitty **Tuulan** nimipäiväksi. Vanhempieni vihkipäivän muistoksi sain etunimeni. Isä lauloi usein sointu-

Yllättävän paljon esivanhempiini kuuluu revonsaarelaisia. Riionsaariakin tarjosi yllätyksiä sukulaissuhteissa. **Hilda**-mummo ja **Kalle**-vaari päättivät ostaa toisen talon Riionsaaresta. Sitä sanottiin kyläntaloksi ja se oli talviasuttava, siis lämmin. He ostivat sen **Elisa**-mummolta ja **Jussi**-papalta, jotka taas olivat saaneet sen hallintaansa **Salulta**, **Jussin** isältä. Kyläntalon lähellä oli kahden **Salun** serkkutyön kodit. He olivat **Jussi**-papan **Mari**-mummon veljentyttäriä.

Rokkalan viljelyspelloja.

Isän sotapäiväkirjan alkulehdillä oli kuva **Elisa**-mummosta evakossa Liedon **Ilmarisissa** vuonna 1941 ja pyyntö: "Jos kuolen, niin lähettäkää tämä kirja äidilleni."

Johanneksen Rokkalan **Mutala** 26.8.1939. **Jussi** ja **Elisa** sekä lapset **Kauko**, **Helka**, **Viljo** ja **Hilka Kosonen**.

Siis heidän lapsensa olivat isän kolmansia serkkuja. Lisäksi Riionsaaressa oli Elisa-mummon Mikko-vaarin siskon tytär naimisissa. Äitinsä **Eva** oli Puksaaresta, mutta tytär **Karoliina** Revonsaaresta. Riionsaaressa oli siis molempien vanhempien sukulaisia.

Omat parhaat lapsuuteni leikkikaverit ovat osoittautuneet kolmansiksi serkuiksi Riionsaaresta Huunonsaareen tapahtuneiden naimakauppojen kautta. Ja löytyihän Puksaarestakin Huunolaan pari täti-ihmistä naidun; **Eva Tuomaksentytär Kukkonen** avioitui **Erik Simoninpojan** kanssa ja **Eva Simontytär Sorvali** avioitui **Tuomas Ristonpojan** kanssa, molemmilla isot perheet. Eva Tuomaantytär Kukkonen oli Sahuri Yrjön pojanpojan Adamin anopin sisko ja Eva Simontytär Sorvali oli Adamin vaimon sisko eli Adamin käly.

Vaahtolan vanha tammi v. 2004 Riion-saarelaislasten koulutie kulki tammen ohi Pikonniemen läpi venerantaan ja soutumatka saareen, aamuisin päin vastoin. Myöhästyä ei saanut. Kunta palkkasi soutajan, mutta toisissa airoissa olivat koululaiset. Pojat olivat taitavia läpsäyttämään airoilla niin, että tytöt kastuivat. ->

Rokkalan lasitehtaan rauniot kesällä 2005. ->>

On tämä sukututkimus kolmensadan vuoden ajalta aika vyyhti. En usko, että yksin minulla vyyhtiintyy sukututkimus yhdeksi mykkyräksi, kun sitä aikansa penkoo. Sukututkimuksessa ovat selvinneet monen tutun nimen liittynät aikuisten muinoisissa puheissa, he kun eivät huomanneet selittää minulle, piikkiöläiselle, sukuyhteyksiä, jotka heistä olivat itsestäänselvyyksiä.

Ymmärränhän sen, se oli sen ajan terapiaa ja vertaistukea – tutuista ja sukulaisista haastaminen, kun yhtäkkiä toiset saattoivat asua kaukana tutusta naapurustosta tai jopa kuolleet sodan aikana. Mutta minä pieni piikkiöläinen ihmettelin, keistä oli puhe ja painoin nimet mieleeni, tai ne painuivat itseltään useasti toistettuina, selvittääkseni ne nyt eläkkeellä.

- Tuula Costiander -

Aino Laakso 1924-2005															
Hilda Lempiäinen 1883-1955								Kalle Laakso 1878-1935							
Elisabet Ottonen 1856-1905				Aleksanteri Lempiäinen 1854-1890				Johanna Huhtala 1847-1920				Vilho Kirviäinen, Laakso 1846-1906			
Maria Pyökäri 1824-1905		Samuli Ottonen 1822-1866		Elisabet Saveli 1821-1866		Pietari Lempiäinen 1821-1898		Reeta Huovila 1825-1904		Emanuel Huhtala 1822-1890		Hedvig Lusikkala 1817-1887		Vilhelm Ylinen, Kirviäinen 1817-1889	
Kristiina Matintr Kurki 1800-1865	Mikko Israelinpka Pyökäri 1796-1833	Kristiina Eerikintr Rosenius 1792-1839	Elias Matinpka Ottonen 1798-1855	Regina Yrjönt Hörkkö?/ Parkkari? 1793/91-1833	Pietari Antinpka Saveli 1777-1836	Sofia Israelintr Stade 1787-1830	Pietari Matinpka Lempiäinen 1785-1850	Maria Parpola 1787-1962	Erkki Huovila 1784-1854	Maria Gräs 1782-1859	Antti Juhonpka 1778-1833	Hedvig Kerppola 1786-1856	Matti Lusikkala 1784-1852	Liisa Palo 1785-1868	Juho Ylinen 1776-1839

Kauko Kosonen 1921-1968															
Elisabet Airikka 1895-1987								Johannes Kosonen 1897-1953							
Anna Katriina Kosonen 1861-1912				Konsta Airikka 1849-1913				Olga Uski 1877-1922				Salomon Kosonen 1877-1949			
Liisa Hörkkö 1833-1918		Mikko Kosonen 1834-1885		Valpuri Tikka 1825-1898		Simo Airikka 1814-1865		Maria Sorvari 1845-1917		Samuli Uski 1852-1915		Maria Stirkkinen 1854-1924		Pietari Kosonen 1845-1894	
Anna Maria Pietarintr Saveli 1812-1839	Yrjö Laurinpka Hörkkö 1801-1847	Katriina Simontr Sorvali 1808-1868	Aatami Yrjönpka Kosonen 1801-1849	Katriina Abramintr Willmarkus 1797-1855	Sakari Sakarinpka Tikka 1794-1850	Peatta Simontr Karvanen 1790-1856	Aatami Yrjönpka Airikka 1789-1855	Katriina Heikintr Hovi 1815-1859	Antti Yrjönpka Sorvari 1815->1870<1890	Katriina Taavetintr Sahala 1821-1900	Juhkom Elianpka Uski 1821-1878	Helena Jaakonstr Vento 1824-1901	Mikko Jeremianpka Stirkkinen 1816-1880	Valpuri Heikintr Parkkonen 1809-1885	Juhana Jaakonpka Kosonen 1809-1850

Suomalaista kulttuuria

”Minkälaine ilma laskiaisen sellane on pääsiisen ja sää on viel sären kuvus.”

Lisää sananparsia löytyy Johannes-Seuran tuoreesta kirjasesta, ks. takasivu.

Facebookin KANSALLISPUKU-FOLKDRÄKT-ryhmässä on vastattu Kalevalaisten Naisten Liiton Vaasan Kalevalaisten aloitteesta tekemään haasteeseen ”Koko Suomen”kansallispukuihihto”. Kansallispukuja ja niiden osia on tuuletettu ympäri maata niin laskiaisena kuin suomalaisen kulttuurin päivänä, Kalevalan päivänä. Riitta Kukkonen johannespukuiset nuket kävivät pulkkamäessä laskiaisena ja Hannele Kajander vastasi haasteeseen Kalevalan päivänä.

Talven selkä taipuu. Auringon ja pakkasen aikaansaannos laskiaisen tienoilla. Kuva: Hannu Rastas.

”Jos kukko saap juuva räystäää alt laskiaisen ni härkä saap juuva pääsiäisen.”

Napakelkan pyörityksessä

Päivittäinen kävelylenkkini kiertää Littoistenjärven rantoja. Eräänä päivänä huomasin jäälle ilmestyneen napakelkan. Kelkan ympärillä kuhisi suuri joukko pieniä lapsia hoitajineen. Seurasin heidän touhuaan jonkin aikaa. Lapset olivat aivan napakelkan lumoissa. Välillä istuttiin keltassa ja sitten siirryttiin työntämään aisaa. Iloiset huudot täyttivät tienoon.

Napakelkka ei ole mikään nykyajan keksintö. Ainakin 1920-luvulla se oli jo käytössä. Karjalassa nimenä oli napakelkka, mutta muualla Suomessa sen nimenä saattoi olla hoijakka, pirunkelkka tai hullu hevonen. Napakelkkaan

tarvitaan pystypuu eli ”napa” avantoon jäätymään, pitkä sivuttainen puomi ja kelkka. Napakelkka rakennetaan jääle, mutta voi sen rakentaa maallekin lumen päälle. Se saa voimansa ihmisen lihastyöstä. Puomia työnnetään ja kelkka liikkuu kehällä. Kelkkaan mahtuu useita henkilöitä, kuten puomin varteen pyörittäjiäkin. Aisan pituus vaihtelee, eikä se saa olla liian korkealla. Pituus vaikuttaa kelkan kulkunopeuteen ja työntämisen vastukseen. Pyörityksessä vaikuttaa keskipakovoima. Keltassa istuvien otteen täytyy olla pitävä, ettei singahda keltasta pois.

Revonsaarella oli ilmeisesti joka kylän rannassa napakelkka talvella. Sen kyydissä vauhdin hurmaa kokivat niin pienet kuin suuretkin. **Hugo Pyökäri** Hankalan kylästä kertoo napakelkan olleen Kapakkalahdessa kaislikon reunan ulkopuolella. **Ahokkaan** pojat junttasivat neljän tuuman propsipölkyn jäähän. Sen päähän he iskivät rautatapin. Riuku oli 12 m pitkä ja sen toiseen päähän porattiin reikä. Riuku nostettiin tappiin ja sen toiseen päähän köytettiin mahakelkka. Vatsalleen vain kelkkaan ja käsillä kovasti kiinni. Toiset työnsivät riukua ja näin päästiin nauttimaan kyydistä. Kelkan kulkema kehä oli halkaisijaltaan 24 m. Ilma vinkui korvissa ja maailma pyöri silmissä kovassa vauhdissa. Pystyssä pysyminen oli vaikeaa, kun pääsi keltasta pois. **Solveig Ahokas** on muistellut, miten hän juoksi päin vauhdissa olevaa kelkkaa ja lensi kuin pallo pitkän matkaa. Paksu pomppa pelasti suuremmilta kuhmuilta ja mustelmilta.

Itselläni on muistikuva viimeisestä talvesta ennen evakkoonlähtöä. Kotirannassa Revonsaaren Räihälän Ruonaniemen jäällä oli napakelkka. Sen kyydissä istuimme veljeni, pikkuserkkujemme ja muiden kylän lapsien kanssa nauttien tästä talvisesta riemusta. Kaukana on kotiranta kaikkine muistoinen. Vuosikymmenien talvet ovat kuluneet edes napakelkkaa näkemättä. Napakelkan kyydistä en ole sen jälkeen enää koskaan saanut nauttia! Asian korjaamiseksi taidan istahtaa Littoistenjärven kelkkaan ja odotella aisan varteen pyörittäjää saadakseni kokea vauhdin hurmaa napakelkan pyörityksessä.

– Liisa Katajainen –

Lähde:

Saarelaisii tyynis ja myrskyis, Hankalan koulupiiri 1995.

Rahat männiit mut konstit jäi!

Tästähän niitä nyt löytyy; viisaita ajatuksia ja ”veitikka silmäkulmassa” lauottuja, elämään jääneitä ”lentäviä lauseita”! Vaikka tähän malliin:

”Montaa sorttii ko Kottose Anti polkas.”

tai

”Tekijältä tulloo kaikkii, tekemättömält ei mittää.”

Hinta 8,00 euroa /kpl + mahdolliset postituskulut

Kirjasta voi ostaa/tilata Johannes-Seuran toimistolta tai seuraavista sähköposteista:

heinonen.hilkka1@gmail.com

riitta.kukkonen@pp2.inet.fi

johannesseura@elisanet.fi

Virpoi, varpoi, tuoreiks, terveiks,
kui monta urpaa, niin monta uuhii,
kui monta varpaa, nii monta vasikkaa!

Munane kanaseltais,
voilusikka lehmältäis,
kaakku taikinaiseltais,
ja viinapullii pannulta!

Jos uot hyvä emäntä,
puttoo katoilta maaha
villaselle mättähälle!

Jos uot paha emäntä,
puttoo katoilta maaha,
kiviselle kalliolle!

Viiko päähä velkaa!

Katri Resch, s. 1866 Uusikirkko Vl.,
sukuyhteyksiä Johannekseen

Kattavaa isännöintipalvelua Turun alueella

Turun talousalueen suurimpana yksityisenä isännöitsijätoimistona olemme tarjonneet kokonaisvaltaisia isännöintipalveluita jo yli 50 vuoden ajan. Se on luonut näkemyksen siitä, miten isännöintialan ammattilaisen tulee toimia.

Varsinais-Suomen Isännöintitalo Oy on auktorisoitu ja ISA r.y:n auditoima, työntekijöidensä omistama isännöitsijätoimisto.

Kaipaako taloyhtiönne ammattitaitoisen ja osaavan isännöitsijätoimiston palveluita? Ota meihin yhteyttä!

Olette lämpimästi tervetulleita tutustumaan toimistoomme!

V-S Isännöintitalo Oy

Ari Kesäläinen, Toimitusjohtaja, RI (YAMK), AIT, ISA
p. 020 722 9944, 0400 523 194
Maariankatu 4 C, 20100 Turku
ari.kesalainen@isannointitalo.fi

www.isannointitalo.fi

Autokorjaamo Testipiste oy

Hallimestarinkatu 22
20780 KAARINA

TOYOTA

Puh. (02) 243 5585

Faksi (02) 243 5100

Gsm (0400) 824 767

markku.hiiri@testipiste.fi

autokorjaamo m.hiiri
testipiste

Johannekselainen

Johannekselainen ilmestyy 9 kertaa vuodessa

Kustantaja ja julkaisija:

Johannes-Seura ry

Toimisto:

Myllytie 1 (Kirkonkulma) 21500 Piikkiö, puh. 02-4795 118

Avoimna: keskiviikkoisin klo 12-17 sekä kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena arkilauantaina klo 10-15. (ks. sivu 2)

www.johannes.fi

sähköposti: Johannesseura@elisanet.fi

Päätoimittaja:

Hannu Rastas, Saksantie 89, 21500 Piikkiö

Puh: 050-3541 363

Sähköposti: hannu.rastas@dlc.fi

Lehtitoimikunta:

Marjatta Haltia, Liisa Katajainen, Hannu Sinkkonen, Kaija Sipilä, Heli Sirkesalo ja päätoimittaja.

Lehden toimittajat:

Kaikki lukijamme, johannekselaiset ja heidän ystävänsä.

Ilmoitushinnat: 0,55 €/palstamm (perusteena 4-palstainen sivu, palstan maksimileveys 70 mm).

Säännöllisistä jatkuvista ilmoituksista alennus.

Kuolinilmoitukset:

- korkeus < 10 cm = 80 €

- korkeus enintään 10-15 cm = 100 €

Kiitosilmoitukset: 5 €.

Tilaushinnat vuonna 2021:

Vuosikerta (9 lehteä) 35 € Suomi ja Ruotsi, muut maat 40 €.

Lisänumerot 3 €/kpl + mahdolliset toimituskulut.

Piikkiön Osuuspankki FI54 4714 1020 0595 46.

Toimituksellinen aineisto:

Lukijoiden kirjoituksia ja kuva-aineistoa otetaan muokattavaksi julkaisemista varten tai julkaistavaksi sellaisenaan.

Vastuu ja päätökset julkaisemisesta ovat toimituksen. Julkaisemisen jälkeen alkuperäiset kuvat palautetaan, muu aineisto pyydetään.

Vastuu ilmoituksista:

Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoituksen poisjäämisestä tai muusta julkaisemisesta sattuneesta virheestä lehden vastuu rajoittuu enimmillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

Taitto: Esa Haltia

Sata-Pirkan Painotalo Oy